

VAN HET BESTUUR

De afgelopen jaren hebben we kunnen waarnemen dat de muziektheorie geen 'codex constitutionem' is, die door opeenvolgende generaties muziekstudenten van buiten moet worden geleerd, maar een vakgebied dat voortdurend in beweging is. Natuurlijk, er is vakkennis die moet worden overgedragen, en er zijn daarmee verbonden vaardigheden die moeten worden getraind. Maar de kennis en methoden die enerzijds het hart van een discipline vormen, mogen anderzijds niet immuun zijn voor kritische bevraging. Een discipline moet zich bewijzen. Zij moet de confrontatie zoeken, in plaats van deze uit de weg te gaan.

Je zou zeggen dat op onze conservatoria de mogelijkheden daartoe voor het oprapen liggen. Wat ligt er nu meer voor de hand dan de muziektheorie te confronteren met de praktijk van het musiceren? Het probleem is, dat het conservatoriumcurriculum van oudsher niet zo in elkaar zit dat het deze confrontatie mogelijk maakt. Het gaat uit van eenrichtingverkeer: muziektheoretische kennis wordt verondersteld het spel van de musicus te verbeteren; het omgekeerde is niet aan de orde. Dat lijkt logisch, gezien het feit dat een conservatorium in de eerste plaats musici dient af te leveren en geen theoretici. Maar het werkt gemakkelijk een volkomen stilstand van de muziektheorie in de hand. Bovendien leidt het tot het bekende ressentiment van grote aantallen studenten tegen 'belerende' theoretische vakken; een ressentiment dat vaak verdwijnt, wanneer die studenten ook in een meer praktische context met de muziektheorie kennis maken - zoals op sommige conservatoria op min of meer experimentele basis gebeurt.

Een andere manier van confrontatie zoeken is zelf onderzoek te doen: bijvoorbeeld naar een muzikaal repertoire dat zich aan de greep van traditionele analytische begrippen en methoden onttrekt, naar de uitgangspunten en historische ontwikkeling van zulke begrippen en methoden, of naar een gezichtshoek die iets nieuws laat zien van een repertoire dat al honderd jaar binnenste-buiten wordt gekeerd. Het gaat heus niet per se om een 'Umwertung aller Werten' – niemand wordt gevraagd, de tak door te zagen waarop hij zelf zit – maar om een werkhouding die berust op een combinatie van nieuwsgierigheid en kritische zin. Zo'n werkhouding kan studenten inspireren, maar zij wordt door het traditionele curriculum van een conservatorium evenmin erg bevorderd. Dat is natuurlijk ook maar in beperkte mate mogelijk. Een conservatorium is een onderwijsinstituut, geen onderzoekscentrum. Aan andere kant heeft het ook een pedagogische waarde wanneer de studenten het voorbeeld van een onderzoekende houding krijgen gesteld.

In het onderwijsveld zijn nu ontwikkelingen gaande, die in de traditionele situatie enige verandering lijken te brengen. Met de invoering van de bachelor-masterstructuur en de instelling van lectoraten is binnen de muren van de hogescholen – en dus ook die van de conservatoria – onderzoek toegelaten. De vraag is, in hoeverre die ontwikkelingen de plaats van het vak muziektheorie en het beroep 'muziektheoreticus' in de toekomst zullen beïnvloeden. Die vraag zal centraal staan op een symposium dat de Vereniging voor Muziektheorie op 1 februari a.s. organiseert onder de titel *Het hoofd tussen de oren*. Tijdens dit symposium, dat plaatsvindt in het Conservatorium van Amsterdam, zullen sprekers uit Nederland, Vlaanderen en Engeland hun

licht over de genoemde ontwikkelingen laten schijnen, waarna een discussie volgt. Het bestuur verwelkomt iedereen die in dit zo belangrijke thema is geïnteresseerd, en een bijdrage aan de gedachtevorming wil leveren. Het programma vindt u hieronder.

In deze Nieuwsbrief zult u ook lezen over het congres van de Vereniging voor Muziektheorie, dat dit jaar wordt gehouden in een prachtig gerenoveerd Koninklijk Vlaams Conservatorium van Gent op 11 en 12 april 2003. En over de eerste editie van de *International Orpheus Academy for Music Theory*, dat nu aan het verenigingscongres gekoppeld zal zijn. Het thema van beide evenementen is de muziek van de twintigste eeuw. Wij hopen dat u de confrontaties die de Vereniging u het komende jaar biedt andermaal niet uit de weg zult gaan.

Namens het bestuur
Michiel Schuijjer

**HET BESTUUR VAN DE
VERENIGING VOOR MUZIEKTHEORIE
WENST ALLE LEDEN EEN VOORSPOEDIG,
GELUKKIG EN INSPIRATIEVOL 2003 TOE.**

**MICHEL SCHUIJER
CLEMENS KEMME
DIRK CORNELIS
BERT MOOIMAN
FRANK AGSTERIBBE**

SYMPOSIUM: HET HOOFD TUSSEN DE OREN

**Vereniging voor Muziektheorie
Symposium 'Het hoofd tussen de oren:
Muziektheorie in de Bachelor-
Masterstructuur'**

**1 februari 2003
Conservatorium van Amsterdam
Ensemblezaal (052)
Van Baerlestraat 27, 1071 AN Amsterdam**

Programma

10.00 Ontvangst

10.30-12.30 Ochtendsessie:
'Bachelor-Masterstructuur en muziektheorie'.

1. Henk Borgdorff, lector Kunsttheorie en Onderzoek Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, over de Bachelor-Masterstructuur en nieuwe ontwikkelingen in het kunstonderwijs Nederland.
2. Pascale De Groote, departementshoofd Koninklijk Vlaams Conservatorium Antwerpen, over de ontwikkelingen in Vlaanderen.
3. Jonathan Cross, University of Bristol, over de Britse situatie.

12.30-13.30 Lunch

13.30-16.00 Middagsessie:
'Het hoofd tussen de oren'

1. Michiel Schuijjer, voorzitter Vereniging voor Muziektheorie:
'Beroep: muziektheoreticus'
2. Paneldiscussie.
Panel met Michiel Schuijjer, Henk Borgdorff, Pascale De Groote, Jonathan Cross, Nico Smit (Koninklijk Conservatorium Den Haag) en vertegenwoordigers van Nederlandse conservatoria en universiteiten.

MART. J. LÜRSENPRIJS

Op het aanstaande Vijfde Congres van de Vereniging voor Muziektheorie, op 11 en 12 april in Gent, zal ook voor de eerste maal de uitreiking plaatsvinden de vernieuwde Mart. J. Lürsenprijs voor muziektheorie. Deze prijs voor een Nederlandstalige artikel op het gebied van de muziektheorie is, zoals bekend, in de herfst van 2000 nieuw leven ingeblazen, toen de voormalige Mart. J. Lürsenstichting, die de prijs

vroeger uitreikte, haar legaat overdroeg aan de Vereniging voor Muziektheorie, nadat deze een voorstel voor vernieuwing van de prijs had ingediend. Na aanpassing van de Statuten van de VvM en vaststelling van een reglement werd door het VvM-bestuur de eerste Commissie Mart. J. Lürsenprijs, voor de jaren 2001-2003, ingesteld. Zij bestaat uit Daan Manneke voor de voormalige Lürsenstichting, Ineke Kien-Vermaas en Dirk Cornelis voor de VvM, Barbara Bleij voor het Tijdschrift voor Muziektheorie en Ed Spanjaard als spraakmakend musicus.

In november 2001 is de eerste lichting van drie voorstellen voor artikelen binnengekomen. Deze drie voorstellen werden door de Commissie Lürsenprijs 2001-2003 alle gehonoreerd met een nominatie, een uitslag die bekend werd gemaakt op het Congres 2002 in maart jl. in Zwolle.

De drie inzendingen betroffen *O. Messiaen en de Franse Harmonie* (Bert Mooiman), *Songs without Voices (O. Knussen)* (Bert Van Herck) en *Johannes Brahms: Ontwikkeling door variatie in de pianotrio's op. 87 en op. 101* (Martyjn Smits).

De drie artikelen zijn inmiddels geschreven en ingezonden, en worden nu door de commissie gelezen. De winnaar van de prijs, € 1350, zal op het congres worden bekendgemaakt. Het bekroonde artikel zal worden gepubliceerd in het Tijdschrift voor Muziektheorie. Ook de niet-bekroonde artikelen kunnen door de commissie voor publicatie in TvM worden voorgedragen. Op het congres zal de commissie 2001-2003 worden ontbonden en zal het VvM-bestuur de samenstelling van de nieuwe commissie, voor 2003-2005, bekendmaken.

VIJFDE CONGRES VAN DE VvM

In april 2003 zullen het jaarlijkse congres van de Vereniging voor Muziektheorie en de *International Orpheus Academy for Music Theory* ten dele met elkaar worden gecombineerd. Beide evenementen concentreren zich op theorie en muziek van de twintigste eeuw, en beide organisaties opteerden dan ook voor een gemeenschappelijke dag.

Twee gastdocenten van de *Orpheus Academy* zullen tijdens het congres van de VvM een voordracht houden: Joseph N. Straus, professor aan de City University of New York, bekend door boeken als *Introduction to Post-Tonal Theory* en *Remaking the Past*, zal een voordracht houden met als titel 'Voice Leading in Atonal Music'. Componist en musicoloog Konrad Boehmer zal een analyse geven van een eigen werk dat door het Gentse Spectra Ensemble zal worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de Vereniging voor Muziektheorie ook de Zwitserse componist Klaus Huber uitgenodigd om over zijn werk te komen spreken.

Het programma voor de tweede congresdag, enkel voor de leden van de VvM, zal een overzicht bieden van wat er op het gebied van de twingste-eeuwse muziek en –theorie leeft in Vlaanderen; daartoe werd de programma-commissie uitgebreid met vertegenwoordigers van verschillende Vlaamse instituten: Pieter Bergé (KULeuven – musicologie), Dirk Moelants (Universiteit Gent – musicologie), Geert Dhondt (Koninklijk Muziekconservatorium Gent) en Filip Rathé (Koninklijk Muziekconservatorium Gent en Het Spectra Ensemble).

De programmacommissie is tevens verheugd een voordracht van Prof. Dr. Francis Maes te kunnen aankondigen. Francis Maes is sinds dit academiejaar hoofd van de richting musicologie aan de Universiteit Gent, en volgt in die hoedanigheid Prof. Dr. Herman Sabbe op.

Vijfde Congres van de Vereniging voor Muziektheorie
Koninklijk Muziekconservatorium Gent
Hoogpoort 64, 9000 Gent
11 en 12 april 2003

Voorlopig Programma:

Vrijdag 11 april 2003

- 9u30 opening en welkom
- 10u voordracht door componist Klaus Huber
- 11u pauze
- 11u30 voordracht door componist Konrad Boehmer, in samenwerking met Het Spectra Ensemble: analyse/bespreking van een eigen compositie met uitvoering
- 12u30 lunchpauze
- 14u concert door Het Spectra Ensemble, met werk van Huber en Boehmer
- 14u30 voordracht Joseph N. Straus: *Voice Leading in Atonal Music*.
- 16u30 pauze
- 17u respondenten (tot 18u): Mark Delaere en Michiel Schuijjer
- 19u30 congresdiner

Zaterdag 12 april 2003

- 9u algemene ledenvergadering VvM
- 10u uitreiking eerste Mart. J. Lürsenprijs
- 10u15 sessie 1: analytische methodologie:
 10u15 Dirk Moelants (Universiteit Gent): analyse van ritme in elektronische muziek (titel o.v.)
 10u45 Maarten Beirens (Katholieke Universiteit Leuven): analysetechnieken voor minimal music (o.v.)
 11u15 koffiepauze
 11u45 Yves Senden (Koninklijk Vlaams Conservatorium Antwerpen): *Muziek bekeken door het semiotische oog van Peirce: een uitnodiging tot reflectie*
 12u15 paneldiscussie
- 12u45 lunchpauze
- 14u sessie 2: Satie en Cage
- 15u30 koffiepauze
- 16u sessie 3: Russische muziek
 16u Prof. Dr. Francis Maes (Universiteit Gent): late liederen van Sjostakovitsj
 16u30 Svetlana Khlybova (conservatorium van Moskou): avant-garde in de Russische muziek tussen 1900-1930
 17u discussie
- 17u30 slotsessie (tot 18u)

INTERNATIONAL ORPHEUS ACADEMY

International Orpheus Academy for Music Theory 2003

Zoals in de vorige nieuwsbrief reeds werd aangekondigd, vindt van 9 tot en met 13 april 2003 aan het Orpheus Instituut te Gent de eerste *International Orpheus Academy for Music Theory* plaats. Centraal staan 20ste-eeuwse muziek, esthetica, theorie en filosofie.

Vijf gastprofessoren zullen elk twee of drie referaten geven, gevolgd door discussies. Eén dag zal gemeenschappelijk met het congres van de Vereniging voor Muziektheorie worden georganiseerd.

De gastdocenten voor deze *Academy* zijn:

Dr. Konrad Boehmer:

1. *Terza Pratica*
2. *Musik und Politik*
3. *Analytische Ausführungen zur eigenen Musik*

Prof. Jonathan Dunsby:

1. *Analytical Trends of the Twentieth Century*
2. *Emblematic Explorations: Words/Music, Atonality/Tonality, Schoenberg/Copland*
3. *Analysis of Non-Pitch Parameters*

Yves Knockaert: *Systemloosheid*

1. *John Cage en het georganiseerde toeval*
2. *Morton Feldman en de vloeiende gedachtegang*
3. *Wolfgang Rihm of muziek in 'Robzustand*

Prof. Max Paddison: *Nature and the Sublime: The Aesthetics of Order and Disorder in Twentieth-Century Music:*

1. *The Ideology of Nature*
2. *The Politics of the Sublime*

Prof. Joseph Straus:

- 1 & 2. *Composing-out (Auskomponierung) in Atonal Music*
3. *Voice Leading in Atonal Music*

Deze Academy staat open voor een 30-tal deelnemers uit binnen- en buitenland, die op basis van hun CV en een motivatie zullen worden geselecteerd door een internationale commissie. De commissie beoogt tevens een zo ruim mogelijke internationale spreiding. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij de hele *Academy* bijwonen en dat ze actief deelnemen aan de discussies en gesprekken.

Inschrijven kan nog tot 10 januari 2003 via de website www.orpheusinstituut.be of via e-mail naar info@orpheusinstituut.be

De inschrijvingskost bedraagt € 125 (inclusief lunches) voor de hele *Academy*. De hotelkosten bedragen eveneens € 125 (op basis van een gedeelde tweepersoonskamer); upgrading naar een éénpersoonskamer is mogelijk mits meerprijs – prijzen zijn via het Orpheus Instituut te bekomen.

Het bestuur van de Vereniging voor Muziektheorie wil drie leden financieel steunen om aan deze *Academy* te kunnen deelnemen, door het inschrijvingsgeld ten bedrage van € 125 te betalen. Leden die geselecteerd werden door de commissie om deel te nemen aan de *Academy* kunnen hiervoor een gemotiveerde aanvraag indienen bij het bestuur van de VvM vóór 15 februari 2003.

Voor verdere inlichtingen:

Orpheus Instituut
Korte Meer 12, 9000 Gent
België
T +32.9.330.40.81
F +32.9.330.40.82
info@orpheusinstituut.be
www.orpheusinstituut.be

OPROEP AAN DE LEDEN

Muziektheorie op het internet

De oproep van de publiciteitscommissie om interessante internet-sites rond muziektheorie door te geven, hetzij via onze e-mail discussielijst, hetzij via de nieuwsbrief, heeft tot nu toe slechts één nieuw gegeven opgeleverd:

VvM-lid en componist Kees Schoonenbeek heeft op zijn eigen website een afdeling "educatief" waar een hoeveelheid lesmateriaal vermeld wordt, wat door hem in de loop der jaren ontwikkeld en verspreid werd: www.canzona.nl

Colofon

Redactie: Frank Agsteribbe Vereniging voor Muziektheorie Postbus 78022 1070 LP Amsterdam
tel/fax: (+31) (0)20/663 20 73

e-mail: vvm@cva.ahk.nl website: www.cva.ahk.nl/vvm

rekening Nederland: Postbank 8110910 rekening België: KBC 443-8668331-32

bijdragen liefst elektronisch versturen naar het adres van de Vereniging, of rechtstreeks naar
fagsteribbe@online.be